

քայլ է ունել զրքի զեղարուեստական ձեւաորձան բնագոտաւում: Այս տեսակէտից աչքի են ընկնում պրոլետարական եւ ուղեկից գրողների վերջերս հրատարակած գործերը:

Յուշահանդէսը հետաքրքրութեան արժանի բազմաթիւ նմուշներ ունէր, բայց այդ ամենի մօտին պէտք է գրուի առանձին առանձին, որն անշուշտ կ'իրագործէ, ծանաղէտը:

Մենք այստեղ պիտի յիշենք որ արուեստի ծիւս բնագոտաների (երաժշտութիւն եւ պար) ցուցարարներ եւս տեղի ունեցաւ հանդիսաւոր նիստի երեկոյին Կուլտուրական Ցան դաշխիւմում: Պետական Կոնսերվատորիան խոշոր նուաժում ունի, յանձնի սիմֆոնիկ օրքեստրի, իր ճշակած, յղիւած տեսածրւով: Մեզ վիճակուեց լսել Սպենդիարեանի գործերը, որոնք կատարուեցին նուրբ վարպետութեամբ: Դա սպասույց է, որ երաժշտական կուլտուրան հիմնաւոր արժան է բռնել: Լսեցինք արեւելեան երաժիշտների խումբը: Առանձնապէս աջաց կատարեցին խումբը եւ Կոնսերվատորիայի երկու երգչուհի ուսանողուհիներ՝ Տէր Գեւորգեանի «Երան»-ը Բուժըը նուաժումներ ունի, բայց մեզ թւում է որ նա դեռ չի գտել իր զարգացման տեսական ու տեխնիկական (գործիքների ներդաշնակութեան տեսակէտից) զլլտաւոր հիմնակէտը: Ըստ երեւոյթին՝ այն գտնելու համար հարկաւոր են երաժշտական լուսագոյն ուժերի հաւաքական փորձերը: Պէտք է պարզուի, արեւելեան երաժշտական գործերը նուրբ ներդաշնակութեամբ եւ հարադատ արտայայտութեամբ նուազելու համար անհրաժեշտ է արեւելեան յատուկ օրքեստր, թէ սիմֆոնիկ օրքեստրն իր գործիքային լայն տիրապաշտով ընդունակ է արտայայտելու ամեն արեւելեան երաժշտական զրուածքները: Կամ ի՞նչ է հարկաւոր արեւելեան օրքեստրին իր նեղ շրջանակից հանելու համար: Մասնագէտները (յատկապէս արեւելեան երաժշտութեանը լաւ ծանօթ) գործն է գործնականապէս լուծել այդ հարցը:

Կուլտուրական ծշակման ենթարկուած է Կոնսերվատորիայի երգեցիկ խումբը: Շատ աջաց էր ժողովրդական երգերի կատարումը: Թոյլ են ձիայն բամբ ձայները, դա, լատ երեւոյթին, բոլոր հայ խմբերի պակասաւոր կողմն է: Կոնսերվատորիայի խումբը պէտք է ապաւ լինի այդ պակասութիւնից: Նոյն երեկոյեան մեզ վիճակուեց առաջին անգամ տեսնել տաճկահայ ժողովրդական խմբական պարերը

(Սասունցիների, Մշեցիների եւայլն): Տպաւորիչ են իրենց օրիգինալութեամբ, արեւելեան փառ գունեղութեամբ: Ոչ ձի գունհկութիւն: Այս բնագոտաւում եւս կուլտուրականութիւնն ակներեւ է: Լաւ էր պարսիսումբն իր պարով եւ ձողայիկ ժողովրդական զգեստներով, իսկ պարագլուխը լաւ էր առանձնապէս:

ՈՐՈՐԻՆԻՍԵՆ

ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ԳՈՐԾԸ

Կոմիտաս Վարդապետի անսխալ գործերու հինգերորդ տետրին առթիւ զոր Փարիզի Կոմիտասեան Խնամատար Յանձնաժողովը հրատարակած էր քանի մը ամիս առաջ, ֆրանսացի յայտնի երաժիշտ Ռընէ Լընօրման «Լը Մօնա Միւզիքալ» ամսագրերի գեկտեմբերի թիւին մէջ հրատարակած է ընդարձակ յօդուած մը խորին համակրութեամբ լի դէպ ի հայ երաժշտութիւնը և դէպ ի Կոմիտասի անձն ու գործը: Այդ յօդուածի մէջ, Կոմիտասի կենսագրութիւնը ուրուագծելէ եւ անոր կատարած գործին կարեւորութիւնը մատնանշելէ յետոյ, կը յիշատակէ անսխալ գործերու հինգ հաւաքածուներու լուսագոյն էջերը, անոնց եղանակներու ինքնատիպ շնորհը եւ հարապատ ու ծարտար դաշնակումը կը դրուատէ: «Մարդ ցաւով կը կը դատուի այս տետրերէն՝ առանց յիշատակած ըլլալու անոնց մէջ զանազան բոլոր երգերը որ արժանի են յիշատակելու, կ'ըսէ Լընօրման իր յօդուածը վերջացնելով, եւ պէտք է ջերմօրէն շնորհատրել Կոմիտասեան Խնամատար Յանձնաժողովը այդ գործերը ճոռացումէ փրկած ըլլալուն համար:»

Երեւանի մէջ Կոմիտաս Վարդապետի ծննդեան 60ամեակը տօնուած է գեղեցիկ հանդէսով մը որ տեղի ունեցած է «Կուլտուրայի Ցան» դաշխիւմի մէջ: Բացման խօսքն ըսած է կրթական գործաւարը որ հանդէսին կը նախագահէր: Յետոյ խօսք աւած են զանազան կազմակերպութեանց ներկայացուցիչներ եւ Կոմիտասի ծոերիմ բարեկամներ եւ երաժիշտներ որոնց սմանք աշակերտած են վարպետին: Մէջ ընդ մէջ երգուած են անոր գաշնակած

երգերը: Հանդեսի երկրորդ բաժնին, Պետական երաժշտանոցի երգչախումբը Կոմիտասի կարգ ձև բաղձաձայն համերգները երգած է ղեկավարութեամբ Պ. Կ. Զաքարեանի: Մեներգած են յայտնի երգիչ Շարա Տալեան եւ ուսանողուհի Շողիկ Միրախչեան: Նոյն օրը լոյս տեսած է Կոմիտասի նուիրուած ժողովածու ձև: Այդ ժողովածուն, զոր կազմած է Ռուբեն Թէրլէճեղեան, եւ որմէ օրինակ ձև ստացանք, կը պարունակէ շատ շահեկան յօդուածներ Սպիրիտոն Մելիքեանի, Ռ. Թէրլէճեղեանի, Բ. Յարութեան, Մանուկ Բեղեանի, Կեր. Դեմիրջեանի, Գ. Լեւոնեանի, Նիկ. Տիգրանեանի, Փանոս Թէրլէճեղեանի, Սա. Դեմարեանի, Վ. Տէր Առաքելեանի, Մարգարիտ Բաբայեանի:

Հանդէսներուն եւ ժողովածուին հասոյթը պիտի ուղարկուի Կոմիտասեան Խնամատար Բանձնաժողովին, Փարիզ:

ՍՏԱՑԱՆՔ

ՀԱՐԻԻՐԱՄԵԼՅ ՅՈՒՆԵԼԵՆ ՊԷՋՃԵՆ ՄԵՐՎ ՎԵՐԺԵՐԵՆԻ, ԳՈՒՄԳԵՓՈՒ.— Պատմութիւն Մալր Վարժարանի 1830—1930. աշխատասիրեց Թորոս Լեւոնեան. Կ. Պոլիս, 1930: Մեկքոն Քէպուզճեանի կողքի նկարով զեղատապ պատկերազարդ շահեկան հրատարակութիւն, սրուն նպատակն է՝ Մալր Վարժարանի հիմնադիրներուն եւ բարերարներուն յիշատակը պանծացնելով հանդերձ՝ ուսումնէ ու կրթութենէ զրկուած գաւառացի աղքատիկ տղայոց կրթութեան հոգը ստանձնել եւ անոնց կէսօրուան ճաշն ու զրեւական պիտոյքն ապահովել: Գին, արտատաճան՝ 20 ֆրանք, Պոլիս. 100 զրուշ. հասցէ՝ Ephorie de l'Eglise arménienne, Koum-Kapou, Stamboul, Turquie.

ՊԵՏՄՈՒԹԻՒՆ ԸՄԵՐԻԿԷԼՅ ՔԵՂԱՔԵԼԵՆ ԿՈՒՍԿԻՅՈՒԹԵԼՆՅ. 1890—1925. զրեց Մանուկ Գ. Ժիգէճեան (պատկերազարդ հատոր ձև՝ 572 էջ): Տպագր. «Նոր Օր»ի, Ֆրէզնո, 1930:

ԿԵԹՈՂԻԿՈՍԵԿԵՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՁԵՌՆԵՐՈՒԹԻՒՆ ՊԵՏՄՈՒԹԵԼՆ ՄԷՋ. Գրեց Հայր Վարդան Վ. Հացունի. Վենետիկ, Ս. Ղազար, 1930:

«ԵՐՆԻՒ», պարբերաթերթ Հայ Թաւրիթ Բրժի Միութեան: Տարեկան բաժնեգին Պաւլարիա 40 լէվա, արտատաճան 10 ֆրանք. գինել Թաղուր

Գէորգեանի, Սթուարտքա, թիւ 3, Փլախիվ, Պուլկարիա:

ԸՐԵՒՄՏԸԼԵՅ ԲԵՆԵՍԵՂՆԵՐ, ԺՈՂՈՎԵՐՈՒ ԸՆՏՐ ԲԵՆԵՍԵՂՆԵՐԻԹԻՒՆՆԵՐԻ (Մ. Պէշիկթաշլեան, Պ. Դուրեան, Մ. Ըճէճեան, Բ. Փանոսեան, Սիպիլ, Ընայիս, Գ. Պէշիկթիւրեան, Եւտերպէ, Կ. Ոսկեան, Բ. Չօպանեան, Բ. Յարութեան, Հ. Բրշակեան, Ռ. Որբեան, Վ. Մալէզեան, Վ. Թէքէեան, Սիւսանգո, Մ. Մեծարեւոյ, Գ. Վարուժան, Ռ. Սեւակ, Տ. Չէօկիւրեան, Մ. Պարտաճեան, Լ. Լեւոնեան, Ե. Գօլանճեան, Լ. Լարենց, Կ. Սիսալ, Բ. Պօղոսեան): Կողմնցին Ընդան եւ Վ. Նորենց. յառաջարկ Գ. Վանանյեցիի: Պետհրատ, 1930, Երեւան: Գին՝ 2 ուսլի 50 կոպէկ:

ՎԵՂԱՐՇԵԿ ՆՈՐԵՆՅ.— Երկրորդ զիւրք (բանաստեղծութիւններ). 1925—1930: Պետական Հրատարակչութիւն, 1930. Երեւան: Գին՝ 75 կոպէկ:

ԸԼԸԸՆ.— Երգեր կառուցման եւ յարթանակի: Պետական Հրատարակչութիւն, 1930, Երեւան:

ԸՆԴԵՐՁԵԿ ՏԵՐԵՑՈՅՑ ՍՈՒՐԵ ՓՐԿՁԻ ԸԶԳ.

ՀԻՒԼՆԵԴԵՆՈՅԻ.— Նոր Շրջան. Լ. Տարի, 1931. Կ. Պոլիս, տպագրութիւն Բ. Մ. Սեթեան. ճոխ հաւաքածոյ՝ տնտեսական, վիճակագրական, պատմական, աղագիւն, բանասիրական, զրական, գեղարուեստական եւ զիտական բաժիններով: Մասնակցած են 60 զրողներ: Բազմաթիւ գեղարուեստական նկարներ: 10 գունատապ պատկերներ փայլուն թուղթի վրայ: 480 էջ: Գին 200 զրուշ. արտատաճան՝ 50 ֆրանք:

ՁՈՒՐԹՆՈՅ ՏԵՐԵԳԻՐՔ.— Հրատարակութիւն Ընդատարնած Մարմնոյ Կէտիկ-Փաշայի. Բ. Տարի. կազմեց Հճ. Ն. Վրդ. Պալիթիյարեան: Դրական հաւաքածու, պատկերազարդ: Տպագրութիւն Բ. Բրաւաճեան, Կ. Պոլիս. 1931. գին՝ 75 զրուշ: Գինել Հճ. Ն. Վրդ. Պալիթիյարեան, Հայոց եկեղեցի, Կէտիկ Փաշա, Կ. Պոլիս:

ՓԵՐԻՉԻ ՀԵՑ ՏԻԿԵԼՆՅ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ, իր կեանքն ու գործը: Հնգեւտանաճեալ յորեկանին առթիւ (1913—1929). պատկերազարդ: Տպարան Մասիս, Փարիզ:

ՅՈՒՆԵԼԵՆ ՄԻՆԵՐԱ «ՎԷԼԵՆ ՄԵՆՈՒԷԼԵՆ—ԳԵՂԱՐՈՒԵՍԵՍԻՐԵՅ» ՄԻՈՒԹԵԼՆ. 1905—1925. (Գինել Միութեան 20ամեայ գործունէութեան): Ֆիլիպէ, տպարան «Հայաստան» թերթի. 1925:

ՊԵՔԵԼՐ, հանդէս աղագիւն, զրական եւ տըն-